

Sygn. akt VI U 1076/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Maciej Flinik

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Marta Walińska

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2021 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 31 maja 2021 r., znak: (...)

w sprawie: J. S.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę pomostową

- 1) oddala odwołanie,
- 2) nie obciąża odwołującego kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej.

Sygn. akt VI U 1076/21 UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. S. wniósł odwołanie od decyzji (...) Oddział w B. z dnia 31 maja 2021r., którą odmówiono mu przyznania prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu stwierdził, iż nie zgadza się z zaskarżoną decyzją, ponieważ legitymuje się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, co potwierdził w wydanym świadectwie pracy zakład, w którym pracował. Pracodawca wskazał, iż ubezpieczony wykonywał prace wymienione w wykazie A Dz. III pod poz. 45 - operator maszyn od 11 kwietnia 1984 r. do 31 lipca 1993 r. i od 1 lutego 1994 do 8 października 2000 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie podnosząc, iż ubezpieczony nie może nabyć prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ nie udowodnił on 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a także nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy. Nadto po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienionych w załączniku 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje :

Stan faktyczny w sprawie pozostawał w istocie bezsporny. Ubezpieczony J. S. urodził się w dniu (...) W okresie od 11 kwietnia 1984 r. do 31 lipca 1993 r. oraz od 1 lutego 1994 r. do 8 października 2000 r. do pozostawał zatrudniony w

(...) wykonując prace kwalifikowane jako prace w warunkach szczególnych na stanowisku operatora pras, tłoczarza, nastawiacza maszyn i agregatów produkcji opakowań blaszanych, operatora nożyc rolkowych używanych przy produkcji opakowań blaszanych (wymienione pod pozycją 45 działu III wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze). W spornym okresie w/w-ny nie wykonywał żadnych z prac wymienionych w załącznikach 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Pozostaje nadal w zatrudnieniu / obie okoliczności przyznane na rozprawie w dniu 18 grudnia 2021r. /.

W takim stanie faktycznym odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie. Stosownie do treści art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych / Dz.U.2008.237.1656 / prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W świetle treści powyższego przepisu nie powinno budzić jakichkolwiek wątpliwości, iż ubezpieczony nie spełnia przesłanek pozwalających na przyznanie mu emerytury pomostowej, gdyż po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Wobec niekwestionowanego przez strony faktu nie wykonywania przez ubezpieczonego po 2008 r. prac w szczególnych warunkach (spór dotyczył jego zatrudnienia w latach 1984 – 2000), przyznanie spornego świadczenia mogłoby nastąpić jedynie wg art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. W przypadku ubezpieczonego również jednak ten przepis nie może znaleźć zastosowania. Stosownie do jego treści prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Przepis art. 3 ust. 1 ustawy stanowi, iż prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Regulacja wynikająca z art. 49 ustawy jest regulacją

szczególną w stosunku do tej, jaka wynika z art. 4 ustawy. Odstępstwo od zasady wynikającej z art. 4 pkt 6 ustawy (tzn. obowiązku wykonywania pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r.) zawężone jest jednak wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymują się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych ale wyłącznie w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Nie wystarczy zatem wykazanie się na ten dzień wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem konieczne jest także aby praca ta była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3). Tak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 25 kwietnia 2013 r. IIIAUa 1857/12 LEX nr 1322446, który podzielił rozważania prawne poczynione w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11(LEX nr 1171289). W motywach wskazanego orzeczenia Sąd Najwyższy zważył m.in., że "warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy, jest więc legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany."

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż sąd przesyłając ubezpieczonemu wykazy prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (treść załączników 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych) zobowiązał go do wskazania w wyznaczonym terminie 7 dni , które ewentualnie z wymienionych w tych wykazach prac wykonywał w trakcie spornego okresu zatrudnienia (zastrzeżony został rygor przyjęcia, iż ubezpieczony prac takowych nie wykonywał). Ubezpieczony nie udzielił odpowiedzi we wskazanym terminie, a na rozprawie (początkowo uchylając się od jednoznacznej odpowiedzi) przyznał, iż w ramach zatrudnienia w (...)w latach 1984 – 2000 tego rodzaju prac jak wymienione w przesłanych mu załącznikach nie świadczył. O ile zatem prace wykonywane przez ubezpieczonego w spornych okresach były pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. (co potwierdził również pracodawca ubezpieczonego w wydany mu świadectwie pracy) , o tyle nie znalazły się one w obecnie obowiązujących wykazach prac w szczególnych warunkach uprawniających do nabycia prawa do emerytury pomostowej . Skoro zatem ubezpieczony do 2008 r. nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych , a po tej dacie nie przepracował choćby jednego dnia w takich warunkach , to nie spełnia przesłanki niezbędnej dla przyznania mu prawa do emerytury pomostowej ani w oparciu o art. 4 ani w oparciu o art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Co więcej , ubezpieczony nie spełnia również drugiej z przesłanek wymienionych w przywołanych przepisach, a mianowicie nie rozwiązał stosunku pracy.

Reasumując , wprawdzie ubezpieczony na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymuje się 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, ale wg poprzednio obowiązujących przepisów rozporządzenia RM z 1983 r. , tym samym w sytuacji, w której ani po ani przed 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy , nie spełnia warunków do przyznania spornego świadczenia .

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy podzielać stanowisko organu rentowego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Orzekając o odstąpieniu od obciążania ubezpieczonego kosztami zastępstwa prawnego strony przeciwnej (pkt 2 wyroku) , sąd oparł się na art. 102 k.p.c. , zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Zastosowanie powyższego przepisu wymaga dokonania oceny ostatecznego wyniku sprawy, jak również podlega dyskrecjonalnej

ocenie sędziowskiej. Ustalenie, czy takie szczególne wypadki zachodzą, ustawodawca pozostawił swobodnej ocenie sądu. Jak wskazano w wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - I Wydział Cywilny z 2015-10-29, I ACa 496/15 kwestia zastosowania art. 102 KPC pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. Do okoliczności uzasadniających zastosowanie przedmiotowej regulacji należą w szczególności charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, czy lojalność i racjonalność strony w zakresie podejmowanych czynności procesowych, do drugich – sytuacja życiowa i majątkowa strony (wyrok SA w Warszawie z dnia 08.01.2013r., I ACa 697/12, LEX nr 1281107).

W ocenie sądu orzekającego w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania odwołującego J. S. kosztami zastępstwa procesowego. W/w- ny (w sytuacji , w której pracodawca potwierdził jego pracę w warunkach szczególnych) , nie zdając sobie sprawy z tego, że dla uzyskania emerytury pomostowej koniecznym jest również wykazanie wykonywania pracy w takich warunkach wg nowych, znacznie zawężonych kryteriów (załączników nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych znacznie ograniczających kategorie prac tak kwalifikowanych)

mógł być subiektywnie przeświadczony o słuszności wniesionego odwołania. Z jego wypowiedzi na rozprawie („ jak można zabrać coś co kiedyś wypracowałem , to powinno zostać ... „) przebija poczucie krzywdy związane z brakiem możliwości wykorzystania (dla uzyskania świadczenia) przepracowanego okresu kwalifikowanego jako praca w szczególnych warunkach , tyle że dla potrzeb prawa do emerytury w obniżonym wieku , a nie emerytury pomostowej. W tych okolicznościach , obciążenie go kosztami zastępstwa prawnego wzmagałoby jeszcze powyższe odczucia ubezpieczonego , tkwiącego w bezzasadnym, acz wytłumaczalnym (niezrozumieniem zaistniałych zmian w przepisach) przekonaniu o słuszności jego racji.

Sędzia Maciej Flinik